

CENTER FOR
THE DEFENCE OF
THE INDIVIDUAL

המוקד להגנת הפרט

مركز الدفاع عن الفرد

תאריך : 22.1.2014
בתשובה נא לציין : 81018

בפקס : 02-6519122
ובדואר רשום

לכבוד
פרופ' שלמה מור יוסף
מנכ"ל המוסד לביטוח לאומי
שדרות ויצמן 13
ירושלים 91909

שלום רב,

הנדון : פרסום הנהלים, ההוראות וההנחיות של המוסד לביטוח לאומי
והבאתם לידיעת כלל הציבור

רחוב אבו עוביידה 4
ירושלים 97200
טל. 02.6283555
פקס. 02.6276317

شارع أبو عبيده 4
القدس 97200
هاتف. 02. 6283555
فاكس. 02. 6276317

mail@hamoked.org.il
www.hamoked.org.il

1. הריני לפנות אליך ולבקש לפרסם את כלל הנהלים, ההוראות וההנחיות (להלן: **נהלי עבודה**) של המוסד לביטוח לאומי לכלל הציבור, לרבות בלשכות ובאתר האינטרנט.
2. המוקד להגנת הפרט הינו ארגון זכויות אדם, המטפל בין השאר בפלסטינים תושבי ירושלים המזרחית לצורך קידום ומיצוי זכויותיהם השונות מול הרשויות הישראליות, ביניהן המוסד לביטוח לאומי.
3. במהלך טיפולנו בפניות של תושבי ירושלים המזרחית למיצוי זכויותיהם מול המוסד לביטוח לאומי, נתקלנו לא אחת בתשובות שמסתמכות על נהלי עבודה של המוסד. נהלי עבודה אלה לא פורסמו לכלל הציבור ונמסרו לנו רק במסגרת ההליך המשפטי שהתנהל ו/או פנייה לפי חוק חופש המידע.
- דוגמא אחת מיני רבות, הייתה במסגרת פניות המוקד להגנת הפרט למוסד לביטוח לאומי, באמצעות משרדו של עו"ד כרכבי, בבקשה לביטול חובות בשמם של תושבי ירושלים המזרחית. במסגרת הטיפול נודע לנו על קיומם של קריטריונים לביטול חובות לפיהם פועלת הוועדה המטפלת בנושא. המוסד לביטוח לאומי לא פרסם מעולם את הקריטריונים הללו ולא דאג ליידע את ציבור הפונים לגבי קיומם ורק בעקבות פנייה לפי חוק חופש מידע קיבלנו לידינו את הקריטריונים הנ"ל.
4. המדיניות הנוכחית של המוסד לביטוח לאומי וההימנעות מפרסום נהלי העבודה שלפיהם הוא פועל, פוגעת באופן בוטה באזרחים ובתושבים ומונעת מיצוי זכויותיהם מול המוסד לביטוח לאומי. כך למשל היעדר נהלי עבודה בנוגע לביטול חובות, עלול לפגוע בזכות הגישה לוועדה וגם אם הפונה יודע על קיומה של הוועדה הרי שאין הוא יודע על פי איזה קריטריונים רשאת הוועדה לבסס את החלטתה וכיצד ניתן לערער על החלטתה.

5. נהלי עבודה הם כללים נורמטיביים שהמוסד לביטוח לאומי קבע כדי להדריך את עצמו במילוי תפקידו כרשות מנהלית. לפי סעיף 6 לחוק חופש המידע, תשנ"ח-1998, המוסד לביטוח לאומי מחויב לפרסם את כל נהלי העבודה שעל פיהם הוא פועל. וזו לשון החוק: רשות ציבורית תעמיד לעיון הציבור את ההנחיות המנהליות הכתובות שעל פיהן היא פועלת ושיש להן נגיעה או חשיבות לציבור.
6. יודגש כי סעיף 6 לחוק חופש המידע עיגן בתוכו הלכה שבית המשפט העליון שב וחזר עליה במספר פסקי דין, עוד טרם חקיקת החוק. ההלכה של בית המשפט העליון מחייבת כל רשות מנהלית לפרסם את נהלי העבודה שלה (ראו למשל: בג"ץ 5537/91 **אפרתי נ' אוסטפלד**, פ"ד מו(3) 501, 513, 515).
7. גם אחרי חקיקת חוק חופש המידע, בתי המשפט חזרו על ההלכה הפסוקה שעוגנה בחוק. כך בעניין דומה לענייננו, עת"מ (י-ם) 530/07 **האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' שר הפנים**, בית המשפט לעניינים מנהליים בירושלים עמד ארוכות על חובתה של רשות מנהלית בכלל, ומשרד הפנים בפרט, לפרסם לכלל הציבור את כל הנהלים, ההנחיות וההוראות לפיהם היא פועלת. כבי' השופטת יהודית צור, קבעה, בין היתר, כי: החובה לפרסם הנחיות ונהלים של הרשות הציבורית נובעת מעקרון הפומביות ומושתתת על שני טעמים מרכזיים: האחד, ההכרה בזכותו של הפרט לדעת את הנורמות הכלליות והמדיניות המשפיעות על זכויותיו. חוסר הידיעה של תוכן הנהלים וההנחיות משליך במישרין על יכולתו של הפרט לפעול למען מימושן של זכויותיו ומונע ממנו את היכולת להתמודד עימן ולהגן על זכויותיו. הטעם השני נוגע לרשות הציבורית ולתקינות פעילותה. הפרסום והשקיפות מהווים מחסום בילתו אין לפעילות תקינה של המינהל ולשלילת אפליה, מעשה שרירות או העדר ענייניות כלפי האזרח. בנוסף לכך, פרסום ומתן זכות עיון מאפשרים ביקורת של בתי המשפט ושל הציבור על ההחלטות ועל התנהלות הרשות, דבר התורם מהותית לשיפור, תיקון והתייעלות של השירות הציבורי. (עת"מ (י-ם) 530/07 **האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' שר הפנים**, פסק דין מיום 5.12.2007, פיסקה 16).
8. היינו, על המוסד לביטוח לאומי כרשות מנהלית לפרסם את הנהלים, ההוראות וההנחיות על פיהם הוא פועל לכלל הציבור ולאפשר לציבור לעיין בהם, זאת על מנת לקיים הן את הוראת החוק המפורשת, סעיף 6 לחוק חופש המידע, והן את הפסיקה החד משמעית של בתי המשפט.
9. לאור האמור לעיל, אני פונה אליך בבקשה לפרסם לאלתר את כל נהלי העבודה לפיהם פועל המוסד לביטוח לאומי, לרבות העמדת העתקים מאלה לעיון הציבור בלשכות וכן פרסום הנהלים וההוראות באתר של המוסד באינטרנט. **אם יידרש זמן לפרסום הנהלים, נבקש לקבל לידינו לאלתר העתק מנהלי העבודה.**
10. לטיפולך המהיר אודה.

בכבוד רב,

עביר ג'ובראן-דכוור, עורכת דין